

Miljö- och energidepartementet
Remiss M2016/00363/Ee

103 33 Stockholm

Remissyttrande från SKGS av utkast till förordning om effektreserv med konsekvensanalys

SKGS lämnar följande synpunkter på Miljö- och energidepartementets utkast till förordning och promemoria innehållande konsekvensanalys.

SAMMANFATTNING

SKGS anser:

- Att det i nuvarande energipolitiska läge är positivt att effektreserven förlängs
- Att storleken redan 2017 snarare bör ökas än minskas
- Att förordningen inte ska begränsa effektreservens storlek så som föreslås, utan att den ska kunna uppgå till det som lagen tillåter
- Att en regelbunden översyn behöver göras av effektreservens omfattning och storlek
- Att den andel av effektreserven, som skapas genom avtal om minskad elförbrukning, omgående ska ökas till att vara minst 40 procent
- Att Svenska Kraftnät (SvK) vid upphandling av minskad elförbrukning bör förenkla förfarandet och högre värdera förbrukningsreduktionens korta verkställandetid
- Att det är rätt prioritering att SvK när de ingår avtal med elproducenter i första hand tar hänsyn till tillgänglighet och uthållighet
- Att det är tveksamt om kostnaden för en miljöanpassning av effektreserven motsvarar den miljönytta som uppnås
- Att om regeringen väljer att driva en miljöanpassning, så bör en finansiering tas fram, som inte belastar den elintensiva industrin

EFFEKTRESERVENS STORLEK 3 §

I teorin ska en effektreserv inte behövas, då det mest kostnadseffektiva sättet att hantera en effektbristsituation är att marknaden ger korrekta prissignaler som leder till åtgärder antingen hos producenter eller hos konsumenterna av el. Det är också logiskt att marknadsaktörer tar ansvar för systemets stabilitet även vid effekttoppar. Det finns dock ett antal förutsättningar som påverkar marknaden och marknads möjligheter att reagera och därmed undvika effektbrist, varför en effektreserv fyller ett behov.

De redan nu annonserade förtida stängningarna av kärnkraft kommer att minska den installerade effekten i elprisområde 3 (SE3) med 2 832 MW. Vattenfalls uttalande om

SKGS är den råvaruförädlande och energiintensiva industrin i Sverige, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet. Basindustrin står för en stor del av sysselsättningen i Sverige, ca 400 000 svenskar är direkt eller indirekt beroende av basindustrin för sin sysselsättning. Industriproduktionen finns framförallt ute i glesbygden, där inte så många andra arbetstillfällen ges. Runt fabriker finns nätverk av mindre företag för transporter, varor och servicetjänster vilket har stor betydelse för den lokala och regionala tillväxten. Basindustrins roll för Sveriges handelsbalans är betydande; den står för en tredjedel av exportintäkterna eller 277 miljarder kronor för 2013. Möjligheten att kunna sälja sina varor till konkurrenskraftiga priser på världsmarknaden är nödvändig för svensk basindustri.

stängning av fler reaktorer kan leda till att ytterligare 5 458 MW installerad effekt fasas ut under 2020-talet, även det i SE3. Om även reaktor Oskarshamn 3 skulle stänga i förtid kan det svenska elsystemet i värsta fall tappa totalt 9 690 MW installerad effekt i SE3 under den närmaste 10-årsperioden.

SKGS ser i nuläget inga tecken på några omfattande investeringar i planerbar ersättningskraft, som kan ersätta de kärnkraftsreaktorer som stänger i förtid. Vi ser inte heller att de planerade utbyggnaderna i stamnätet kommer att vara tillräckliga för att klara av att ge tillräcklig stabilitet i nätet speciellt under till exempel en 10-årsvinter. Mot bakgrund av detta ser SKGS det som mycket troligt att effektreserven kommer att behövas, att den måste användas oftare och att det troligtvis blir under längre tidsperioder vid varje tillfälle.

SKGS ser det som positivt i det nuvarande energipolitiska läget att effektreserven förlängs, vilket vi också betonade i den remittering, som regeringen hade i augusti 2015. SKGS anser det dock olämpligt att i nuläget begränsa storleken på effektreserven på det sätt som föreslås i förordningen. Vi vill i ett första steg se en återgång till tidigare omfattning, det vill säga från dagens 1 000 MW till 1 500 MW med ytterligare möjlighet för SvK att upphandla de 2 000 MW, som lagen tillåter. SKGS anser också att regering och departement regelbundet behöver göra en översyn om lagens utrymme för upphandling är tillräckligt eller om en justering behöver göras.

AVTAL OM MINSKAD ELFÖRBRUKNING 4 §

I promemorians konsekvensanalys uppges att SvK har framfört att produktionsresurser ger större bidrag till driftssäkerheten än efterfrågereduktioner. Vidare beskrivs att det vanligaste utfallet därför har blivit att effektreserven utgörs av produktionsresurser men fylls upp med förbrukningsreduktioner. I förordningen föreslås att andelen minskad elförbrukning ska vara minst 25 procent, vilket är samma andel som gäller i nuvarande förordning. För 2015/2016 ligger upphandlad andel på 34 procent.

SKGS anser att det är viktigt att det finns ett rätt värderat utrymme för förbrukningsreduktion i effektreserven. SKGS föreslår därför att andelen minskad elförbrukning omgående höjs till minst 40 procent. SKGS ser inte någon risk att SvK inte skulle kunna upphandla denna högre mängd, eftersom redan vid den senaste upphandlingen (för 2015/16) fick SvK in bud motsvarande 832 MW. Trots att alla dessa offererade mega watt kostnadsmissigt låg lägre än året före valde SvK att enbart upphandla 340 MW.

Vad gäller upphandling av förbrukningsreduktioner tror SKGS att det skulle kunna bli en mer kostnadseffektiv och flexibel helhetslösning om det fanns en möjlighet att upphandla via ett enklare förfarande än för närvarande, i kortare perioder och med varierande volymer.

SKGS anser vidare att SvK vid upphandling ska ge en högre utvärderingspoäng till förbrukningsreduktion, som kan verkställas inom till exempel 15 minuter, än till produktionskapacitet, som kan ta 1-2 timmar att dra igång. SvK:s utvärdering behöver också värdera att när snabba förbrukningsreserver aktiveras innebär detta en indirekt miljönytta. Denna uppstår genom att produktion, som baseras på förnyelsebara källor och

som redan är igång i marknaden, kommer att försörja en större andel av kvarvarande konsumtion.

KRAV PÅ TILLGÄNGLIGHET OCH UTHÅLLIGHET 5§

I förordningen anges att SvK såsom systemansvarig myndighet när de ingår avtal med elproducenter i första hand ska ta hänsyn till tillgänglighet och uthållighet.

SKGS stödjer detta tillvägagångssätt.

MILJÖKRAV 6 § OCH 7 §

I förordningen anges att förutom att kraven enligt 5§ är uppfyllda ska produktionskapaciteten utgöras av anläggningar som producerar el av förnybara energikällor. Om sådan kapacitet inte finns att upphandla, ska SvK beakta anläggningens miljöpåverkan i syfte att begränsa mängden utsläpp. I konsekvensanalysen uppskattas den extra kostnaden till att vara 10-20 miljoner kronor på årsbasis vid en effektreserv om 750 MW.

SKGS tolkar att det är miljöanpassning av produktionsresurser, som förordningen avser och inte den typ av indirekt miljönytta, som beskrivs ovan under 4§. SKGS anser att en miljöanpassning av produktionsreserver med stor sannolikhet kommer att betyda kostnader, som överstiger miljönyttan. Vi ser i nuläget inga skäl att sätta miljökrav, vilka går utöver annan gällande lagstiftning, till exempel EU:s direktiv om stora respektive medelstora förbränningsanläggningar.

Den uppskattade ökade kostnaden för miljöanpassningen kommer att få bäras av svenska elkunder, där den elintensiva industrin utgör en betydande andel. En större effektreserv kommer troligen att innebära högre kostnader än de som uppskattats i förslaget.

SKGS anser i första hand att 6§ och 7§ ska strykas ur förordningen. Om regeringen väljer att behålla dessa paragrafer bör en finansiering tas fram, som inte belastar den elintensiva industrin.

Stockholm 7 mars 2016

Anna Holmberg
Energidirektör SKGS

Patrik Carlén
Handläggare Jernkontoret